

PFU-SAK NR. 041/12

KLAGER: LO OSLO, ved daglig leder Roy Pedersen
ADRESSE: Pb 1184 Sentrum, 0107 Oslo
TELEFON:
PUBLIKASJON: Dagbladet (papir)
PUBLISERINGSDATO: 31.01.2012
STOFFOMRÅDE: Politikk
GENRE: Kommentarartikkel
SØKERSTIKKORD: Kildebruk og kontroll av opplysninger
REGISTRERT: 09.02.2012
BEHANDLET I SEKR.: 10.02.2012
BEHANDLES I PFU: 24.05.2012
FERDIGBEHANDLET: 24.05.2012
BEHANDLINGSTID: 105 dager
KLAGEGRUPPE: Organisasjon
PFU-KONKLUSJON: Kritikk
HENVISNING VVPL.: 3.2
RETTSBEHANDLING:
OMTALE/ANONYM.:
MERKNADER:

SAMMENDRAG:

Dagbladet publiserte **tirsdag 31. januar 2012** en kommentarartikkel med tittelen «Frykt og avsky i LO», og ingressen:

«En gryende maktkamp endte med at LO sa nei til et direktiv de var og burde være for, skriver Marie Simonsen.»

Artikkelen startet slik:

«HORE! HORE! HORE! De taktfaste ropene truet med å overdøve Annette Trettebergstuen (30) da hun holdt innlegg på Oslo LOs demonstrasjon på Løvebakken i forbindelse med streiken mot EUs vikarbyrådirektiv tidligere i januar.»

Deretter:

«Det er underlig å se en gjeng godt voksne menn rope "hore" til en ung stortingsrepresentant, fordi hun våger å tale dem imot, men episoden er ikke det eneste tegnet på at striden om direktivet har fått enkelte i LO til å miste hodet.»

KLAGEN:

Klager er LO i Oslo, ved daglig leder Roy Pedersen. Han hevder artikkelens beskrivelser av «hore-ropene» ikke stemmer. Ifølge klager kan verken tilstedeværende demonstranter eller journalister bekrefte at hore ble ropt. Klager skriver: «Det ble riktignok fremført det som kan benevnes som taktfaste tilrop, men det var ropet "veto", i betydningen veto mot EUs vikarbyrådirektiv.» Det vises til et opptak fra demonstrasjonen på nett:

<http://www.youtube.com/watch?v=tBK9bqhGpW48&feature=player>

Klager skriver: «Simonsen framsetter derfor en bevislig feilaktig påstand om en slags organisert sexismen. Dette rammer helt urettmessig både en rekke mennesker som deltok i arrangementet og arrangøren. De feilaktige påstandene brukes deretter til å angripe de som ikke ønsker EUs vikarbyrådirektiv innført i Norge. Det er naturligvis Simonsens rett å kritisere oss og våre synspunkter, men ikke med utgangspunkt i helt gale faktapåstander.»

Etter klagerens mening er en av hovedstolpene i presseetikken at opplysninger skal kontrolleres, noe klager ikke kan se Dagbladet har gjort i det påklagede tilfellet. Slik klager ser det, har Dagbladet brutt Vær Varsom-plakatens punkt 3.2, når det gjelder kontroll av opplysninger.

TILSVARSRUNDEN:

Dagbladet avviser klagen. «[Vi; Dagbladet] fastholder at kommentarartikkelen gir et dekkende bilde av hva som skjedde under demonstrasjonen, og at vi hadde et tilstrekkelig kildegrunnlag for å omtale hendelsene slik vi har gjort. Debatten i ettertid har vist at det er viktig å belyse den åpenlyse trakasseringen Trettebergstuen ble utsatt for under appellen.»

Avisen hevder opplysningen om «hore-rop» stemmer. Det vises til et skriv fra Trettebergstuen selv til PFU, hvor Trettebergstuen bekrefter at «hore ble ropt» og at hun er Dagbladets kilde i saken (se vedlegg). Dagbladet skriver: «Som det fremgår av Trettebergstuens redegjørelse, har hun fullt ut bekreftet hendelsene overfor vår politiske redaktør før kommentaren sto på trykk. Dette er mer enn tilstrekkelig godt kildegrunnlag, selv om kildegrunnlaget ikke er angitt i artikkelen.» Avisen viser også til at LO-leder Roar Flåthen og LOs nestleder Gerd Kristiansen ikke var i tvil om at Trettebergstuen ble utsatt for hore-rop. Dagbladet skriver også at andre kilder på Stortinget har støttet opp om riktigheten rundt opplysningene.

Imidlertid er Dagbladet enig men klager i at tydelige hore-rop ikke høres på YouTube-klippet, men skriver: «Men lydnivået er høy, og den hatske og fiendtlige stemningen både Trettebergstuen og Bakke [Fellesforbundets leder; sekr.anm.] beskriver, kommer tydelig fram. Etter vår oppfatning kan dette klippet ikke anses som noe bevis for at Trettebergstuen eller Dagbladet tar feil, og at LO i Oslo har rett. Her hersker det åpenbart ulike oppfatninger av hva som har skjedd. Men vi minner om at PFU etter langvarig og fast praksis ikke kan foreta noen bevisbedømmelse i saker der faktum er omstridt. Utvalget skal ikke ta stilling til faktum, kun til om den innklagede kommentaren er i samsvar med god presseskikk eller ikke.

«Etter dette er vår konklusjon at Trettebergstuen ble møtt både med tilrop som hore og andre krenkende utsagn under demonstrasjonen. At hun i tillegg ble møtt med intens buing, støy og pipekonsert, antar vi at ikke er omstridt.»

Når det gjelder selve beskrivelsen, «taktfaste rop», skriver Dagbladet: «Det kan reises spørsmål om horetilropene ble ropt "taktfast", slik det fremkommer i kommentaren, eller om dette er tilspisset. Det er uansett helt urimelig å tolke teksten som en beskyldning om at 2000 mennesker ropte hore i takt. Simonsen beskriver "en gjeng godt voksne menn" og slik hun forsto sine kilder var det en gjeng foran som ropte ukvemsord, deriblant hore, i stedet for "veto".» Uansett, etter Dagbladets mening, kan likevel ikke spørsmålet om tilropene var «taktfaste» eller ikke, være avgjørende i presseetisk forstand, så lenge kildegrunnlaget ellers er tilfredsstillende. Avisen viser til at PFU tidligere har uttalt at det i kommentarartikler må kunne anvendes et kraftigere språk enn hva som er vanlig i andre journalistiske sammenhenger, og at tilspissede utsagn eller unøyaktigheter ikke nødvendigvis er av avgjørende betydning i forhold til de vide rammer den offentlige debatt må ha (PFU-sak 215/01). Videre vises det også til at PFU har uttalt at det i tilknytning til leder- og kommentarstoff vil være umulig med en streng praktisering av undersøkelsesplikten (PFU-sak 143/98).

Avisen viser også til presiseringer i etterkant av artikkelen, både på Facebook og Twitter, hvor både Marie Simonsen og Anette Trettebergstuen deltok (se vedlegg). I twittermeldinger fra Trettebergstuen sto det blant annet: "Simonsen har ikke skrevet at alle ropte hore. Og jeg har bekreftet til vg hva som ble ropt", "marie skrev da heller ikke at det var organisert og at alle gjorde det? Står da en gjeng?" og "Ingen har påstått at alle ropte det, noen gjorde det" Det vises også til debatter på Facebook hvor blant annet Gerd Kristiansen skriver: «Det var ikke bare Marie Simonsen som hørte at det ble ropt hore, det var mange som hørte, ikke minst hun som holdt innledningen.» Kristiansen opplyser imidlertid at hun ikke selv var på demonstrasjonen. Videre bekrefter Trettebergstuen i en VG- artikkel dagen etter at det ble ropt hore til henne.

Dagbladet mener også det er av betydning at ingen navngitte personer ble kritisert i den påklagede artikkelen.

Klageren presiserer at det kun reageres på *to utsagn*; «taktfaste ropene truet med å overdøve» og «å se en gjeng godt voksne menn rope hore». Det er med disse påstandene klager mener avisen har brutt Vær Varsom-plakatens punkt 3.2.

Videre vises det til at Dagbladet i tilsvaret peker på kilder som LO-leder Roar Flåthen og LOs nestleder Gerd Kristiansen, men klager skriver «De var ikke til stede og kan derfor ikke ha hørt noe som helst under demonstrasjonen. At de begge sammen med Fellesforbundets leder Arve Bakke har kommentarer til saken er fullt legitimt, men motbeviser overhodet ikke vår påstand. I sakens anledning har det vært mange som med stor iver har forsøkt å finne dokumentasjon for at de påståtte hendelsene "med de taktfaste horeropene" faktisk har skjedd. Så langt har ingen dokumentert det.[...] Det som gjenstår som bevis i saken er utsagn fra Anette Trettebergstuen selv.»

Klager bestrider ikke at Trettebergstuen har hørt hore-rop. Det opplyses også at klager både har bekreftet og tatt avstand fra dette i artikler i etterkant av demonstrasjonen. Men slik klageren ser det, er det en forskjell på å høre at det blir ropt hore fra deltakere i mengden, og det å påstå, slik Dagbladet gjør, at deltakere i en demonstrasjon taktfast har ropt hore. Klager mener Dagbladet på denne måten karakteriserer og stempler hele demonstrasjonen og rammer arrangøren og samtlige deltakere hardt.

At det er adgang til kraftigere språk i en kommentar, finner klageren omstridt, og det kan etter klagerens mening uansett ikke bety «at det på kommentarplass er presseetisk akseptabelt med helt feilaktige faktapåstander som rammer hundrevis av uskyldige».

Dagbladet hadde ingen ytterligere kommentarer.

PRESSENS FAGLIGE UTVALG UTTALER:

Klagen gjelder en kommentarartikkel i Dagbladet, publisert i januar 2012, som omtalte LO Oslos demonstrasjon i forbindelse med streiken mot EUs vikarbyrådirektiv. Kommentaren starter slik: «HORE! HORE! HORE! De taktfaste ropene truet med å overdøve Anette Trettebergstuen [...]», og videre «Det er underlig å se en gjeng godt voksne menn rope "hore" til en ung stortingsrepresentant».

Klager er LO Oslo, ved daglig leder Roy Pedersen. Ifølge klageren stemmer ikke beskrivelsen av «hore-rop» med det som faktisk skjedde. Det påstås at ingen kan bekrefte de taktfaste «hore-ropene», men at det derimot ble ropt «veto». Etter LOs mening har ikke Dagbladet kontrollert opplysningene, og publisert feilaktige faktapåstander. Klageren betviler ikke at Anette Trettebergstuen har hørt hore bli ropt fra enkelte deltakere, men klageren mener det er forskjell på enkeltrop og den beskrivelsen Dagbladet gir. Klageren mener den påklagede artikkelen stempler hele demonstrasjonen og rammer arrangøren og hundrevis av uskyldige deltakere hardt.

Dagbladet avviser klagen, og hevder at opplysningen om «hore-rop» er korrekt. Det vises til et skriv fra Anette Trettebergstuen til PFU, hvor Trettebergstuen skriver at hun bekreftet overfor Dagbladets politisk redaktør at «hore» ble ropt fra deltakere under demonstrasjonen. Etter Dagbladets mening er dette mer enn tilstrekkelig godt kildegrunnlag, selv om kildegrunnlaget ikke er angitt i artikkelen. Videre er avisen enig med klager i at det kan stilles spørsmål til om «hore» ble ropt taktfast, eller om dette er noe tilspisset, men mener det er urimelig å tolke kommentaren som om 2000 mennesker ropte hore i takt. Det vises til den offentlige debatt og at det i kommentarer må kunne anvendes et kraftigere språk. Avisen peker også på at utvalget tidligere har uttalt at det i leder- og kommentarartikler er umulig med en streng praktisering av undersøkelsesplikten. For øvrig mener Dagbladet det også er av betydning at ingen navngitte personer ble kritisert i den påklagede artikkelen.

Pressens Faglige Utvalg har tidligere slått fast at det må være stor takhøyde på leder- og kommentarplass, men også i denne sjangeren påhviler det avisen et ansvar for at det som publiseres, er korrekt. Utvalget har tidligere understreket at den omtalte takhøyden nettopp gjelder *meninger*, i form av ytringer og karakteristikk. Når det gjelder faktiske opplysninger er det viktig å tilstrebe at opplysningene er sannsynliggjort. Utvalget minner om at kommentarstoff ikke er fritatt fra Vær Varsom-plakatens punkt 3.2, om å være kritisk i valg av kilder og kontrollere at opplysninger som gis er korrekte.

Utvalget konstaterer at det fremsettes påstander av faktisk art om demonstrantenes oppførsel. Videre fremgår det av tilsvarsrunden at Dagbladets kommentator ikke selv var til stede under demonstrasjonen, men at kilden til påstandene er Anette Trettebergstuen. Utvalget ser ingen grunn til at kommentatoren skulle betvile opplysningene gitt av henne. Heller ikke klager gjør dette. Det striden står om, er hvordan ropene lød, det vil si ropenes omfang og karakter.

Utvalget er enig med klager i at det er en avgjørende forskjell på enkelte tilrop og taktfaste rop, da det siste rammer alle som deltok i demonstrasjonen og LO som arrangør. I lys av dokumentasjonen som foreligger, finner ikke utvalget det tilstrekkelig dokumentert eller sannsynliggjort at hore-ropene var taktfaste og at ropene truet med å overdøve Anette Trettebergstuen.

Sett i lys av påstandenes konstaterende form, og at Dagbladets kommentator ikke selv var til stede, mener utvalget at kommentatoren burde tatt flere forbehold i teksten, eller på annen måte informert leserne om kilden bak opplysningene.

Dagbladet har opptrådt kritikkverdig.

Oslo, 24. mai 2012

Line Noer Borrevik,
Kirsti Nielsen, Øyvind Brigg, Ellen Arnstad
Henrik Syse, Reidun Førde, Camilla Serck-Hanssen